

NICOLAE GHEORGHE

(1946–2013)

În ziua de 9 august 2013 a trecut în neființă, după o lungă și nedreaptă suferință, fostul nostru coleg Nicolae Gheorghe, reputat lider și militant al mișcării pentru emanciparea romilor din țară și de peste hotare.

Născut pe data de 12 noiembrie 1946 la Roșiorii de Vede, într-o familie de romi (tatăl șofer – provenind dintr-o familie de zlătari, mama casnică – descendentă unei familii de vătrași și lăutari), Nicolae Gheorghe a absolvit, mai întâi, în anul 1968, Școala Militară, iar în perioada 1968–1972 a frecventat cursurile Secției de Sociologie a Facultății de Filosofie din Universitatea București, absolvind facultatea cu cea mai mare notă dintre studenții secției. Înainte de decembrie 1989 și câțiva ani după aceea, ne-a fost coleg la fostul Centru de Cercetări Sociologice din București (actualul Institut de Sociologie al Academiei Române), după care s-a dedicat, în întregime, mișcării de emancipare a romilor, ocupând, în acest sens, funcții importante în diferite organizații naționale și internaționale, fiind, de fapt, cel mai bun expert în acest domeniu.

În calitate de cercetător la Centrul de Cercetări Sociologice, a participat activ la investigații și a inițiat el însuși cercetări dedicate integrării romilor din România.

Alături de tema de studiu aleasă, considerată cel puțin „incomodă” de către autoritățile vremii, contactele apropiate cu cercetători de prestigiu din lumea occidentală au trezit suspiciunea organelor de securitate și au determinat marginalizarea sa, precum și interzicerea proiectului de cercetare destinat investigării romilor din România. Ca urmare a acestei cenzuri severe, în anul 1981, folosind pseudonimul Cosmina Cosmin, a adresat o scrisoare postului de radio Europa Liberă, în care a descris dificultățile cu care s-a confruntat, inclusiv situația romilor în contextul politicii regimului communist. O scrisoare cu un conținut similar a fost trimisă, de asemenea, aceluiași post de radio, de către un alt sociolog, de aceeași etnie, Vasile Burtea, care a folosit, în acest scop, pseudonimul Alexandru Danciu.

În anul 1993, Nicolae Gheorghe a fondat asociația Romani Criss, care a devenit, treptat, una dintre organizațiile nonguvernamentale cele mai reprezentative ale apărării drepturilor romilor în România și în Europa. Ulterior, s-a numărat printre artizanii principali ai înființării unui Grup Special de Lucru al Asociațiilor Rome, care avea ca scop crearea unei strategii naționale unitare pentru romi și înființarea Uniunii Democratice a Romilor din România. A ocupat, între altele, prestigioasa funcție de consilier în cadrul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa.

În anul 1995 a fost unul dintre inițiatorii principali ai mișcării care a susținut folosirea termenului de rom, în loc de țigan, iar în anul 2010 a organizat protestul unei părți a romilor împotriva includerii în Dicționarul Limbii Române, întocmit de către un colectiv al Academiei Române, a noțiunii de țigan în loc de aceea de rom.

Ca lider și reprezentant de seamă al romilor din România și Europa, Nicolae Gheorghe s-a bucurat de un larg prestigiu, dar s-a confruntat, de asemenea, cu puternice adversități, provenite chiar din rândul mișcării pe care a susținut-o cu nemăsurat devotament.

În calitate de coleg de facultate și de institut am avut ocazia să observ și să admir, nu o dată, calitățile sale de excepție, printre care inteligența sa nativă aparte, zestrea intelectuală deosebită, cunoștințele multiple din mai multe domenii, cunoașterea la perfecție a limbii franceze și engleze și, nu în ultimul rând, spiritul său plin de farmec, inclusiv zâmbetul (puțin ironic) care-i însoțea constant privirea sfredelitoare.

„Am crescut – spunea el într-un interviu – cu ideea că sunt țigan, am dorit să mă folosesc de această identitate, dar am fost învățat să fiu român, (apoi) mi-am redescoperit identitatea, dar doresc să mor ca o persoană umană”.

Această declarație de suflet a fost, de fapt veritabila *idée maîtresse* care l-a călăuzit, până la moarte, în neistovita sa activitate pusă în slujba comunității rome din România și Europa.

Dumnezeu să-l odihnească! Fie-i țărâna ușoară!

Sorin M. Rădulescu